

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 322/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Kestävä koulu -ohjelman valmistelun etenemisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 322/2021 vp:

Kuinka hallitus varmistaa, että järjestöiltä pyydetty Kestävä koulu -ohjelman valmistelu ei mene hukkaan, vaan ohjelman valmistelu ja toimeenpano etenee Opetushallituksessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kestävyys kasvatuksessa on kouluissa ja oppilaitoksissa paljon hyvää toimintaa ja hyviä käytänteitä.

Kestävyyskasvatuksella on pitkä historia ensin ympäristökasvatuksen, sittemmin kestävän kehityksen kasvatuksen ja kestävyyskasvatuksen käsitteillä puhuen. Kestävyyskasvatuksella tuetaan elinikäistä oppimisprosessia siten, että tiedot, taidot, arvot ja toimintatavat muuttuvat kestäväksi kehitystä tukeviksi. Ekologinen kestävyys on perusta muille kestävyiden näkökulmille. Systemiajattelu, osallisuus ja kriittisyys sekä muutokseen tähtääminen ovat keskiössä.

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan “edistetään luonto- ja ympäristökasvatusta” ja “otetaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus [--] läpileikkaavina teemoina eri koulutusasteilla”. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan v. 2020 kestävä kehityksen, linjauksessa todetaan: ”Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimilla voidaan edistää kulttuurista muutosta, joka on edellytyksenä muutokselle kohti kokonaisvaltaista kestävä kehitystä” ja ”Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiä kestävä kehityksen näkökulmien integrointiin kasvatukseen ja koulutukseen”.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus oppia -kehittämisohjelma turvaa tasa-arvoisen alun oppimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kehittämisohjelmaa vuosina 2020–2022. Kehittämisohjelman hankkeilla valmistellaan lainsäädäntöä, pysyviä rahoitusjärjestelyitä sekä yhdenvertaisuutta vahvistavia vaikuttavia käytänteitä ja toimintatapoja, mm. vahvistamalla demokratiakasvatusta ja kestävä kehitystä.

Vaikuttava kestävyyskasvatus edellyttää koko kasvatus- ja kouluyhteisön kutsumista mukaan: sekä osaavia opettajia että sitoutunutta koulun johtoa ja ylläpitäjää, muuta henkilökuntaa ja koko toimintaympäristön tukea, mikä puolestaan mahdollistaa kestävä toimintakulttuurin. Osana Oikeus oppia-ohjelmaa opetus- ja kulttuuriministeriö on osoitettu Opetushallitukselle rahoitusta kestävyyskasvatuksen kehittämishankkeen koordinointiin. Kehittämishankkeen tavoitteena on selvittää muun muassa, miten opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä tulisi tukea muutoksessa kohti

kestävyyttä (perusteiden toimeenpanon tuki, esimerkiksi opetusmenetelmien ja materiaalien mahdolliset kehittämistarpeet sekä koulutukset).

Kestävyyskasvatus vastaa monien kansainvälisten ja kansallisten ympäristö- ja koulutus-poliittisten linjausten, suunnitelmien ja ohjelmien vaatimuksiin, esimerkkinä Ilmastovastuun oppimisen toimenpideohjelma (v. 2019) sekä UNESCO:n kestävästä kehityksestä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen ESD-linjaukset (v. 2019), joissa nousee vahvasti esille transformatiivisen oppimisen tarve ja vallitsevan järjestelmän tavoitteiden kyseenalaistaminen. Kestävyyskasvatuksen vahvistaminen on äärettömän ajankohtainen: kesäkuussa 2020 julkaistu Suomen raportti Agenda2030-ohjelman toimeenpanosta kertoo suurimpien haasteiden liittyvän tuotanto- ja kulutustapoihin, ilmastomuutokseen ja biodiversiteettiin. Agenda2030-tavoitteen 4.7. mukaisesti jokaisen oppijan tulee vuoteen 2030 mennessä saada kestävästä kehityksestä edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot koulutuksessa. Tammikuussa 2021 julkaistussa ehdotuksessa kiertotalouden strategiseksi edistämishjelmaksi tähdätään siihen, että kiertotalous läpäisee eri koulutusasteet ja opettajat osaavat opettaa kiertotaloutta innostavasti ja tulevaisuusorientoituneesti. Valmisteilla on myös kansallinen biodiversiteettistrategia vuoteen 2030.

Ministeriö on käynyt useita keskusteluja Kestävä koulu -hankkeen edustajien kanssa ja yhteinen näkemys on olemassa siitä, että ohjelma on laadukas ja tarpeellinen. Ohjelman laajentamiseen valtakunnalliseksi ei ole toistaiseksi löytynyt resursseja, mutta selvitys siitä, saataisiinko ohjelman laajentaminen käyntiin tämän hallituksen toimesta, jatkuu.

Helsingissä 8.6.2021

Opetusministeri Jussi Saramo